

Програма складена на підставі робочого навчального плану підготовки за спеціальністю 054 «Соціологія».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: проф. Бохонкова Ю. О.

проф. Нагорний Б. Г.

проф. Зоська Я. В.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма фахового вступного випробування складена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра спеціальності 054 «Соціологія» за освітньою програмою «Соціологія» на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

Фахове вступне випробування є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки вступників вищих навчальних закладів.

Програму фахових випробувань зі спеціальності 054 «Соціологія» (за новим переліком галузей знань і спеціальностей) розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, згідно таблиці відповідностей Переліку напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах (Перелік 1), Переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра (Перелік 2), та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266.

До участі у фаховому вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули ступінь бакалавра.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться членами фахової комісії. Вони перевіряють правильність відповідей виконання завдання.

В ході фахового випробування абітурієнти мають відповісти на тестові завдання, які представляють теоретичну складову дисциплін, покладених в основу розробки програми фахового вступного фахового випробування.

Абітурієнт повинен

знати:

- основні поняття та проблематику соціології як науки;
- еволюцію розвитку соціологічної думки;
- періодизацію та формування основних понять в історії соціології;
- проблеми становлення понятійно-категоріального апарату соціології у процесі вирішення конкретних соціальних проблем;
- найбільш поширені напрямки соціологічної теорії сьогодення;
- сутність соціологічного дослідження;
- основні методи збору соціологічної інформації;
- етичні принципи в соціологічному дослідженні;
- тенденції сучасного розвитку соціологічної думки;
- наукова проблематика вітчизняної соціології;

уміти:

- орієнтуватись в структурі, основних поняттях соціологічної теорії;

- чітко окреслювати етапи становлення соціологічної думки;
- виділити основні поняття та ідеї щодо певного етапу становлення соціологічної думки;
- мати навички аналізу різноманітних соціальних ситуацій;
- відрізняти емпіричне та теоретичне в соціологічному дослідженні з точки зору об'єкта і процедури; фундаментальність та прикладне в соціологічному дослідженні;
- дати оцінку і аналіз одержаної соціологічної інформації;
- аналізувати основні тенденції розвитку соціальних процесів, проводити статистичний аналіз - вміння аналізувати частотні та відсоткові розподіли, міри центральної тенденції, міри мінливості;
- розробляти методику та використовувати техніку збору соціальної інформації за допомогою різних методів збирання емпіричної інформації (опитування, спостереження, аналіз документальних джерел, експеримент);
- впроваджувати розроблену методику на практиці, проводити пілотажний та польовий етапи соціологічного дослідження;
- проводити комп'ютерну обробку емпіричних даних;
- аналізувати соціально-професійну структуру колективу та галузі, тенденції її розвитку;
- аналізувати існуючий досвід соціоінженерної діяльності і впровадження соціальних технологій.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Загальна соціологічна теорія

Специфіка предмету, об'єкт пізнання соціологічної науки, функції соціології. Особливості соціологічного аналізу суспільних процесів і явищ. Рівні соціологічного знання. Соціологія в системі суспільних наук. Роль соціології в гармонізації соціальних відносин. Суспільство як цілісна система. Системний підхід до аналізу суспільства. Суспільство з позицій функціоналізму і індивідуалізму. Поняття соціальної структури і соціальної стратифікації. Критерії класового поділу і соціальної стратифікації. Типологія суспільств. Концепція еволюційного і революційного розвитку суспільства. Теорія культурно-історичних типів. Глобалізація соціальних, економічних і культурних процесів в сучасному світі. Соціальна мобільність і її види. Поняття «соціальний інститут». Види і функції соціальних інститутів. Соціальні інститути і соціологічна наука.

Історія соціологічних теорій та вчень

Історичні передумови виникнення соціології. Основні етапи розвитку становлення соціології як науки. Позитивна соціологія О. Конта. Еволюційна соціологія та лібералізм Спенсера. Марксизм і соціологія. Розвиток європейської соціології в першій половині ХХст. Соціологія Е. Дюркгейма. Формальна

соціологія Г. Зиммеля. Соціологічні погляди М.Вебера. Веберовський лібералізм і свобода особистості. Теорія ідеальних типів М.Вебера. Розвиток соціології 1920-1945 р. Інтегральна соціологія П. Сорокіна. Соціологія символічних форм П. Бурдьє. Теорія структуризації Е. Гідденса. Сучасні соціологічні теорії.

Методологія та методи соціологічних досліджень

Основні етапи дослідження. Програма і план дослідження. Проблемна ситуація. Гіпотези дослідження. Генеральна і вибіркова сукупність. Репрезентативність. Основні види збору соціальної інформації. Аналіз документів. Основні види опитувань. Інтерв'ю як специфічний вид опитувань. Метод спостереження в соціології. Соціальний експеримент. Метод фокус-груп. Статистичні методи обробки соціологічної інформації. Кількісний і якісний аналіз інформації. Роль та місце емпіричного дослідження в соціологічному аналізі. Можливості емпіричного дослідження. Обмеження емпіричного дослідження. Функції та структура ескізу проекту. Уточнення інформаційних потреб. Програма дослідження. Виявлення генеральної сукупності та вибірки дослідження. Інструментарій. Збір інформації. Обробка та аналіз даних. Помилки формулювання запитань анкети. Помилки формулювання варіантів відповідей. Додаткові запитання. Оформлення анкети. Процес підготовки анкети. Вибір комп'ютерної програми обробки та аналізу даних. Планування методів статистичного аналізу. Моніторинг отримання заповнених анкет. Редагування заповнених анкет. Оцінка заповненості анкет. Редагування анкет з запитаннями-фільтрами. Ввод даних. Статистична обробка даних. Позначення шкал. Номінальна шкала. Порядкова шкала. Метрична (інтервальна) шкала. Перетворення шкал.

Соціологія особистості

Особистість у системі соціальних зв'язків. Цінності, ціннісні орієнтації, установи особистості. Соціологічні теорії особистості. Соціальний статус і соціальні ролі особистості. Проблеми інтеграції та ідентифікації особистості. Соціалізація особистості. Механізми соціальної діяльності та поведінки особи. Девіації особистості. Проблеми активізації творчої діяльності особистості в сучасному соціальному просторі. Особистість і суспільство. Соціальний контроль за поведінкою особи. Особливості поведінки особистості в системі соціальних відносин. Особливості формування активної творчої позиції особистості в сучасному соціокультурному просторі.

Соціологія управління

Основи знань з аналізу та організації роботи з персоналом, розкриття методів оптимізації трудових процесів, мотивації та оплати праці, підбору та оцінки кадрів. Розвиток теорії та практики менеджменту. Основні типи менеджменту (адміністративний, стратегічний, виробничий, інноваційний тощо). Принципи, методи та функції управління. Структура управління. Система стимулювання праці. Аналіз ринку праці та структури зайнятості.

Методи атестації. Ризики в управлінській роботі. Інформаційне забезпечення системи управління та ін.

Соціологія культури

Сутність поняття “культура”. Види культури. Роль соціології в дослідженні різних компонентів культурного життя суспільства, їх взаємозв'язок, функції та тенденції розвитку. Домінуючі напрямки світових досліджень у галузі культури. Характеристика культурних цінностей. Методи соціологічних досліджень для виявлення розвитку культурного рівня суспільства.

Соціологія релігії

Релігія як предмет соціологічного аналізу. Історичні етапи становлення соціології релігії. Е.Дюркгейм і М.Вебер – два погляди на соціальну сутність релігії. Природа релігійного символу, обряду, ритуалу. Форми організації релігії. Біблія як історична основа соціального знання. Проблеми дослідження релігії та соціальних інститутів. Специфіка розгортання секуляризації та релігійної реставрації. Методи, якими оперує соціологія релігії, та засоби їх застосування. Функції релігії як соціального інституту. Тенденції, пов'язані з ростом релігійної свідомості суспільства.

Соціологія політики

Місце соціології політики в системі інших громадських дисциплін. Розкрити роль політичної системи як соціального механізму і формуванні соціальних відносин у суспільстві. Сутність і функції політики як соціального інституту. Механізми формування відносин суспільства і політичної галузі. Закономірності становлення політичної системи суспільства. Особливості сучасної політичної системи України. Методи соціологічного дослідження щодо політичної системи суспільства.

Економічна соціологія

Основи економічної соціології як науки, її предмет, об'єкт та методи. Соціальні чинники економічного життя суспільства. Роль економічної соціології в системі соціологічних наук. Особливості суб'єктів економічних відносин. Соціологічні методи аналізу підприємницької діяльності.

3. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бакіров В.С., Нагорний Б.Г., Полторак В.С. Соціологія політики. Хрестоматія / В.С. Бакіров, Б.Г. Нагорний Б.Г., В.С. Полторак. - К.: Вид-во Європейського університету, 2010
2. Васильєва Л.Н. Теорія еліт: соціологія політики / Л.Н. Васильєва. – М.: Социум. – 2011. – 208 с.

3. Гіденс Е. Соціологія / Ентоні Гіденс[пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник]. – К. : Основи, 1999. – 726 с.
4. [Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами “Європейського соціального дослідження” 2005–2007– 2009-2011.](#) – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. – 119 с.
5. Городяненко В.Г. Соціологія: Навчальний посібник / В.Г. Городяненко. – Альма Матір, 2008. – 346 с.
6. Девятко И.Ф. Методы социологического исследования: Учеб. пособие / И.Ф. Девятко[2-е изд.]. – М. : Университет, 2002. – 295 с.
7. Добренъков В.И. Методы социологического исследования: Учебник / В.И. Добренъков, А.И. Кравченко. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 768 с.
8. Докаш В.І. Соціологія релігії : навч. посібник / В.І. Докаш. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 254 с.
9. Зарубина Н.Н. Экономическая социология. Учебник и практикум / Н.Н. Зарубина. – М. : Юрайт, 2015. – 378 с.
10. Зборовский Г.Е. История социологии: классический этап : учебник для вузов / Г.Е. Зборовский. – 2-е изд. испр. и доп. – С. : РИО СурГПУ, 2014. – 211 [1] с.
11. Ионин Л.Г. Социология культуры: путь в новое тысячелетие. Учеб. пособие / Л.Г. Ионин. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2004. – 427 с.
12. Крюшин А.С. Соціологія особистості / А.С. Крюшин. - К.: 2005
13. Кузьменко Т.М. Соціологія. Навч. посіб. / Т.М. Кузьменко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
14. Лукашевіч М.П. Соціологія економіки. Підручник / М.П. Лукашевіч. – К. : Каравела, 2005. – 288 с.
15. Макеєв С.О. Соціологія / С.О. Макеєв. – К. : Українська енциклопедія, 2010. – 344 с.
16. Матвеев С.О. Економічна соціологія. Підручник / С.О. Матвеев, Л.І. Лясота. – Суми : Університетська книга, 2006. – 184 с.
17. Панина Н.В. Технология социологического исследования / Н.В. Панина. – К. : Ин-т социологии НАН Украины, 2001. – 277 с.
18. Пилипенко В.Є. [Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства / В.Є. Пилипенко.](#) – Львів: ЗУКЦ, 2012. – 326 с.
19. Подольська Є.А. Соціологія: 100 питань – 100 відповідей / Є.А. Подольська, Т.В. Подольська. – К. : ІНКОС, 2009. – 352 с.
20. Рой О.М., Киселева А.М. Исследование социально-экономических и политических процессов. Практикум / О.М. Рой, А.М. Киселева. – СПб.: Питер. – 2007. – 240 с.
21. Рыбщун А. Украинская социология. Традиции, факторы, ориентиры развития (советский и постсоветский периоды). – Saarbrucken: LAP LAMBERT AcademicPublishing, 2010. – 222 с.
22. Спеціальні та галузеві соціології : Навч. посіб. / [Пилипенко В.Є., Попова І.М., Танчер В.В. та ін.] ; під ред. В.Є. Пилипенка. – [2-ге вид.]. –К. : Каравела, 2004. – 350 с.
23. Соціологія: підручник / [Требін М.П., Воднік В.Д., Клімова Г.П.,] та ін ; під ред. М.П. Требіна. – Х. : Право, 2010. – 224с.

24. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В.І. Докаша. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 448 с.
25. Соціологія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Герасимчук А.А., Палеха Ю.І., Шиян О.М. – 4-е вид., випр. і доп. – К. : Вид-во Європейського університету, 2004. – 246 с.
26. Соціологія : підручник / Ю.Ф. Пачковський, Н.В. Коваліско, І.В. Городняк та ін. ; [за ред. Ю.Ф. Пачковського]. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 418 с.
27. Сурмин Ю.П. Теория социальных технологий: Учебное пособие / Ю.П. Сурмин, Н.В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 608 с.
28. Танчин І. Соціологія : Навч. посіб. / І. Танчин. – Л. : Укр. акад. друкарства, 2005. – 360 с.
29. Тоффлер Э. Революционное богатство / Э. Тоффлер, Х. Тоффлер ; [пер. с англ. М.Султановой, Н.Цыркун]. – М. : АСТ: АСТ МОСКВА, 2008. – 569 с. – (Philosophy)
30. [Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 1 \(15\), Т. 1 /](#) Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ. Інститут соціології НАН України, 2014. – 650 с.
31. Фукуяма Ф. Сильное государство: Управление и мировой порядок в XXI веке / Ф.Фукуяма ; [пер. с англ. О.Э.Колесникова, Н.Г.Кротовской и др. / под общ. ред. О.Э.Колесникова]. – М. : АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2006. – 220 с.
32. Хабермас Ю. Расколотый Запад / Ю.Хабермас ;[пер. с нем. О.И.Величко и Е.Л.Петренко]. – М. : Издательство «Весь Мир», 2008. – 192 с.
33. Штомпка П. Социология. Анализ современного общества / Петр Штомпка [пер. с польск. С.М. Червонной]. – М. : Логос, 2005. – 664 с. + 32 с. цв. вкл.
34. Шульга Р. [Искусство в практиках культуры. Социокультурологический очерк / Р. Шульга.](#) –К.: Институт социологии НАНУ, Институт философии НАНУ 2008. – 200 с.
35. [Экономическая культура населения Украины / Под ред. академика НАН Украины В.М.Вороны, д-ра филос. наук, профессора Е.И.Суименко.](#) – К.: Институт социологии НАН Украины, 2008. – 316 с.
36. Юрій М.Ф. Соціологія культури. Навч. посібник / М.Ф. Юрій. – К. : Кондор. – 302 с.
37. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В.А. Ядов. – М. : ИКЦ «Академкнига», 2003. – 596 с.
38. Як провести соціологічне дослідження: методичні рекомендації / [Упоряд. та заг. ред. О.М. Балакіревої та О.О. Яременка]. – К. : Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 264 с.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційний тест містить 30 тестових завдань з вибором варіанта вірної відповіді (закриті тести), максимальна кількість отриманих балів – 100. Відсутність відповіді балом не оцінюється. Час для підготовки до відповіді – 60

хвилин (1 година). Підсумкова оцінка за випробування підраховується за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання відповідей абітурієнта на фаховому вступному випробуванні з соціології

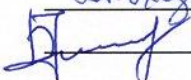
Кількість вірних відповідей	Бали
30	100
29	98
28	95
27	92
26	90
25	88
24	86
23	83
22	80
21	77
20	74
19	73
18	72
17	70
16	68
15	66
14	64
13	63
12	62
11	61
10	60
9	55
8	50
7	45
6	40
5	35
4	30
3	25
2	20
1	10

Голова фахової атестаційної комісії

Члени фахової атестаційної комісії

к. е. н., доц. Федорова О. В.

д. психол. н., проф. Бохонкова Ю. О.

д. соц. н., проф. Нагорний Б. Г.